

Nyheter fra NetSam

NetSam– nettverk for samiskopplæring

1/2016

*”Language and culture
are the frameworks
through which humans
experience, communica-
te, and understand reali-
ty. (Lev Vygotsky, 1968)*

På bildet ser vi NOU 2016:18 Hjertespråket og Stortingsmelding 28 om fornyelse av læreplaner, som begge er aktuelle verktøy for utvikling av samiskopplæring og undervisning.

I denne utgaven:

- Informasjon fra styret
- Digitalt produksjonsverktøy
- Videreutdanning av lærere
- Små nytt
- Hvorfor bli medlem?

I Samme retning- i samarbeid utvikles samiskopplæring

Nytt fra NetSam styret

Endelig kommer et nytt nyhetsbrev! I forbindelse med nystyre og skifte av ansvarlig person i sekretariatet har vi dessverre ikke kommet med nyhetsbrev tidligere i år. Men det nye styret har kommet godt i gang med arbeidet. I tillegg til styremøter, deltakelse på noen konferanser, møter med ulike institusjoner om blant annet rekruttering av lærerstudenter og innsats for å få videreutdanningskurs for lærere, har styret også hatt møte med utdanningskomiteen. Mer om der i nestenummer, der vi også vil fortelle fra Fagseminaret vi arrangerer i november for lærere på ungdomsskolen og videregående skole. Her vil vi videre presentere kort våre faste styremedlemmer som ble valgt i november 2015. Som leder ble Inger Anne Gaup gjenvalgt.

NetSam styret for 2015-2017: Fra venstre Mikkel Per Sara, Unni Amundsen, Inger Anne Gaup (leder) og Sissel Gaup.

Styremedlem: Unni Amundsen: Adjunkt med opprykk, har studert lulesamisk. Jobber som 1. og 2. språklærer i lulesamisk. Arbeidsgiver er Bodø kommune. Underviser elever fra 10 forskjellige skoler og har i tillegg fjernundervisning. Hjertesak: Tilrettelegging av 2. språkopplæring for både elever og lærere.

Styremedlem Sissel Gaup: Har jobbet som lærer siden 1987. Har skrevet lærebokserie for 2.- 4. trinnet i nordsamisk. Har jobbet politisk for samiskopplæring, blant annet for læremidler. Er kommunepolitiker og har vært med på utvalget for revidering av læreplanen for samisk som 1. språk. Hjertesak: Vil blant annet jobbe for at flere samiskspråklige lærebøker og skjønnlitterære bøker publiseres snarest.

Styremedlem Mikkel Per Sara: Har jobbet i 12 år som lærer og like lenge som rektor ved Masi skole og Sameskolen i Troms. Jobber nå som samisklærer i 2. språk ved Harstad kommune. Hjertesak: Lære samisk til så mange som mulig og få flere til å velge samisk som en av fagene i skolen. Jobber også for å fremme samisk kultur generelt i Harstad området.

Nye læreplaner

Regjeringen vil fornye fagene i skolen for å gi elevene mer dybdelæring og bedre forståelse. Det betyr nye læreplaner, også nye samiske læreplaner.

Hovedforslagene i stortingsmeldingen *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*, er at Regjeringen vil fornye fagene i skolen for å gi elevene mer dybdelæring og bedre forståelse. I tillegg skal skolens brede dannelsesoppdrag få en tydeligere plass i skolehverdagen. Stortingsmeldingen kom i vår, og er nå på komitebehandling. Regjeringen vedtar meldingen 11.oktober. Sametinget har vært med på prosessen.

-Sametinget har møtt Ludvigsen utvalget om utredning av Fremtidens skole som ligger til grunn for dette arbeidet, og vi har hatt møter med Utdanningsdepartementet - som vi er enige med om at dette ikke skal være en helhetlig skolereform men en fornyelse av kunnskapsløftet, sier Silje Karine Muotka (NSR), fra Sametingsrådet.

NOU 2014: 7 Elevenes læring i fremtidens skole og **NOU 2015: 8** Fremtidens skole, som begge er skrevet av Ludvigsen-utvalget, er en del av bakgrunnen for tiltakene i meldingen. Utvalget pekte på at nye temaer er tatt inn i de nasjonale læreplanene uten at noe annet er tatt ut. Det gjør at lærerplanene blir stadig mer overlesset. Derfor foreslår regjeringen å fornye læreplanene, men beholde dagens fag. I arbeidet med fagfornyelse foreslår regjeringen at tre tverrfaglige temaer skal prioriteres. Det er demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling, og folkehelse og livsmestring. Regjeringens forslag til fornyelsen av skolens innhold inkluderer også læreplanverkets generelle del.

-Sametinget er i gang med dette arbeidet. Vi

Sametinget er i gang med dette arbeidet. Om de nye læreplanene, sier silje Karine Muotka fra Sametingsrådet.

Bilde: Sametinget.no

vil først og fremst se til at de samiske læremål ikke blir borte, sier Muotka og har tro på at arbeidet med de samiske læreplanene ikke blir forsinket i forhold til arbeidet med de nasjonale læreplanene, slik de ble under kunnskapsløftet 2006. I stortingsmeldingen står det at for å sikre samiske elevers likeverdig opplæring, fornyes de samiske parallelle læreplanene samtidig med de andre.

I Departementets konsultasjon med Sametinget om tiltak i meldingen ble det i hovedsak konstatert enighet om omtale og tiltak i meldingen som gjelder ivaretagelsen av samiske perspektiver. Gjennomgang av samiske læremidler er ikke lagt vekt på.

-Gjennomgang av skolestruktur og læremateriell er ikke ivaretatt i meldingen. Det hadde vært ett behov for å se på hvilke ulike samiske læremidler som finnes, for eksempel digitale læremidler, foreldre veiledninger ol. i og med at læremiddelsituasjonen er så manglende, sier Muotka. Etter stortingsmeldingen taes det sikte for innføring av de nye læreplanene tidligst høsten 2019. Sametinget vil bli invitert til å foreslå representanter til læreplangrupper for relevante fag, og gjennom det ivareta det samiske perspektivet, og det samiske perspektivet skal ivaretas i det helhetlige læreplanverket, kommer det frem i stortingsmelding 28 Fag – Fordypning – Forståelse.

Vil ha videreutdanningstilbud tilpasset samiske lærere

-Kunnskapsløftet for lærere i grunnskolen mangler tilbud som er tilpasset samiske lærere. Det sier Bodil Utsi Vars, enhetsleder for Kultur og Oppvekt i Kautokeino kommune.

Kautokeino kommune har kommet i gang med å heve kompetansen til grunnskolelærere, slik de er pålagt etter strategien «Kompetanse for kvalitet». Skoleeiere skal nå jobbe for at alle lærere som skal undervise i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk, engelsk og matematikk på ungdomstrinnet, skal ha 60 studiepoeng i det relevante faget. For lærere i barneskolen kreves det 30 studiepoeng i det faget det skal undervises i. I kautokeino kommune har de begynt å registrere hvilke behov kommunens skoler har for kompetanse heving.

-Det vi har registrert til nå er at våre lærere ikke like ofte mangler studiepoeng i faget samisk. I fagene norsk, engelsk og matematikk har vi derimot større behov for å videreutdanne lærere, etter de nye kravene. Vi ser nå at for de samiske lærerne og for skoler i utkantstrøk er det ikke tilrettelagt godt nok tilbud for kompetanseheving, sier Bodil Utsi Vars, enhetsleder for Kultur og oppvekt i

Kautokeino kommune.

Ikke tilpasset samisk undervisning

Utsi Vars peker på at det gjennom strategien «Kompetanse for kvalitet» ikke er kommet tilbud om videreutdanninger for eksempel i matematikk for samiske lærere. Videre så dekkes bare utgifter for vikarer når lærere skal på videreutdanning, deres reise- og boustgifter dekkes ikke. Det betyr at for utkant kommuner blir det en betydelig større kostnad å sende lærere på videreutdanninger. Nå ønsker kautokeino kommune å finne bedre løsninger på dette.

-Vi har begynt å jobbe for at Samisk høyskole kan gi videreutdanningstilbud som er tilpasset samiske lærere. Et eksempel er matematikk, der det blant annet er behov for å få denne utdanningen med samiske begrep. Vi ser for oss at dette er et tilbud som kan komme flere samiske kommuner til gode og som gjerne er delvis nettbasert, sier Utsi Vars. Hun har i denne saken vært i kontakt med Finnmark fylkeskommune og håper videre på å få Sámi allaskuvla og Utdanningsdirektoratet med på dette.

Positiv til flere utdanninger

Rektor ved Sámi allaskuvla Gunvor Guttorm ser postivt på videre samarbeid om videreutdanningstilbud.

-Dette skoleåret har vi tilbud om videreutdanning i samisk for grunnskolelærere, og i andrespråkspedagogikk. Men vi er åpen for å prøve å legge tilrette for videreutdanninger i de andre skolefagene hvis det viser seg å være etterspørsel etter det, sier Guttorm og ønsker Kautokeino kommune velkommen for dialog i saken. Strategien Kompetanse for kvalitet skal tilby videretudanninger for lærere til 2025. For en tidsperiode er det gitt mulighet til kommunene om å fravike fra kravene i de tilfellene hvor skolen ikke har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget.

Mulighet til lokale løsninger

Et av prinsippene i Kompetanse for kvalitet er at nasjonale myndigheter skal legge til rette for fleksibilitet, slik at partene lokalt kan definere behov for kompetanseutvikling og utvikle lokale og regionale tilbud. Regionale og lokale tilbud er i denne sammenheng videreutdanningstilbud som er utviklet av skoleeiere, arbeidstakerorganisasjoner og universitetet eller høyskoler sammen. Slike tilbud kan bidra til å redusere skoleeierens kostnader til reise og opphold.

Rektor Gunvor Guttorm ved Samisk høyskole ønsker gjerne å komme i dialog om hvilke videreutdanningstilbud samiske lærere etterspør.

Bilde: Samisk høyskole

Hvorfor bli medlem i NetSam?

GRATIS

Eneste
landsdekkende
nettverk for
samiske lærere

Fellesskap
og
erfarings-
utveksling

Påvirknings-
mulighet!

Kurs
og seminarer

Informasjon
om saker som
angår samisk
opplæring

Vi presentere læremateriell:

The screenshot shows a digital learning interface with an orange header. The main title is 'Čáhcelottit Sis-Finnmárkkus - Ender i Indre-Finnmark'. Below the title, there is a text box with instructions in Sami: 'Geahča, guldal ja loga Sis-Finnmárkku čáhcelottiid birat Deaddil gova mii dán čállosa vuolábealde lea vai beasat boahhte siidui.' and 'Se, lytt og les om ender i Indre-Finnmark! Gå videre ved å trykke på bildet under.' There is a small inset image of a river with the text 'Čáhcelottit - Ender' below it. The main image shows several ducks in flight. On the right side, there is a section titled 'Suorssát - Gressender' with a sub-section 'Spoaddduoršu - Skjeand' and a small image of two ducks. At the bottom, there is a navigation bar with 'Forside', 'Innhold', and a list of numbers 1-10. A footer at the bottom right says 'Denne digitale læremiddelen kan du bruke i undervisninga gratis. Du kan også enkelt lage lignende verktøy på <http://prod.ovttas.no/nb>'.

Gratis produksjonsverktøy for digitale læremidler

På Ovttas.no kan du nå enkelt lage eller hente digitale læremidler.

Ovttas|aktan|aktesne har laget et verktøy for å forenkle produksjonen av digitale læremidler, <http://prod.ovttas.no/nb>. Verktøyet er enkel og brukervennlig med gode beskrivelser i hvordan de ulike funksjonene brukes, den er også utstyrt med en integrert ordliste/ordbok som er levert av giellatekno. Denne tjenesten leveres i samarbeid med Senter for IKT i utdanningen.

Om du har spørsmål eller innspill til denne tjenesten så kan ovttas|aktan|aktesne kontaktes på post@ovttas.no.

Čáhcelottit Sis-Finnmárkkus – Ender i Indre-Finnmark er et eksempel i hvordan man enkelt kan lage en ressurs. Her kan du se, lytte og lese om ender i Indre-Finnmark. Ressursen er både på norsk og nordsamisk, <http://>

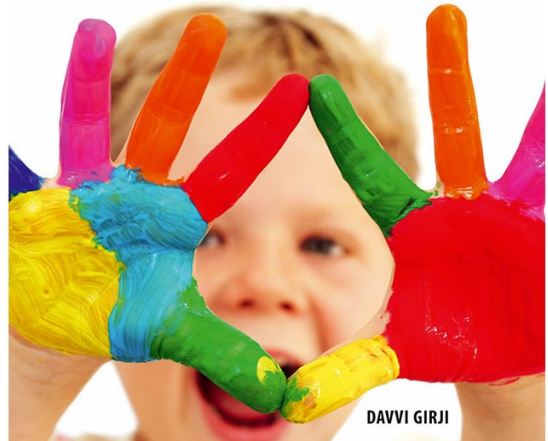
The screenshot shows a digital learning interface with an orange header. The main title is 'Čáhcelottit - Ender'. Below the title, there is a list of topics: 'Gáhkkorat - Lommer', 'Buokčit - Lappedykkere', 'Buokčit - Dykkender', 'Suorssát - Gressender', 'Goalssit - Fiskeender', 'Flashcard - Norsk', 'Memory', 'Flashcard - Sámeigillii', 'Pástander - Norsk', and 'Quiz - Sámeigillii'. At the bottom, there is a navigation bar with 'Forside', 'Innhold', and a list of numbers 1-10. A footer at the bottom right says 'Denne digitale læremiddelen kan du bruke i undervisninga gratis. Du kan også enkelt lage lignende verktøy på <http://prod.ovttas.no/nb>'.

Ágár på lulesamisk

TRAS, Tidlig Registrering av Språkutvikling, finnes nå også på lulesamisk.

Tras er et observasjonsverktøy som gir kunnskap om barns språkutvikling i alderen 2-5 år. Senter for samisk i opplæringa fikk støtte fra Sametinget til å oversette, tilpasse og trykke TRAS –fra norsk til lulesamisk. Senteret har koordinert prosjektet. Fra før av finnes denne på nord- og sørsamisk. I tillegg arbeides det nå med å oversette og tilpasse Tiltak til Tras til lulesamisk. Tiltak til tras er et oppslagsverk med konkrete forslag til stimulering i områdene som inngår i TRAS. TRAS kan bestilles fra forlaget Davvi Girji.

Hjertespråket — Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk

Samisk språkutvalg oppnevnt 19. september 2014, ble bedt om å avgi to utredninger. Delrapport om kommunenes forpliktelser og struktur knyttet til samiske språk ble lagt frem 15. februar 2016. Utvalget la frem sin endelige utredning NOU 2016: 18 – Hjertespråket den 10. oktober i Trondheim. Utvalgets oppgave var å gjennomgå lovverk, tiltak og ordninger for sør-, lule- og nordsamisk språk i Norge. Målet med gjennomgangen har vært å vurdere og foreslå tiltak for å sikre funksjonelle og likeverdige offentlige tjenester på samisk.

Utvalget har lagt vekt på at samiske språk er truede språk. Det trenges flere språkbrukere for at språkene fortsatt skal være levende språk. Utredningen viser at barns språklæring er nøkkelen til vitalisering av samiske språk. Økt bruk og styrking av samiske språk i barnehager og skoler vil være blant de viktigste tiltak. Utvalget har vurdert hvordan moderne teknologi kan være med på å heve språkernes status og gjøre det lettere å tilby et godt tjenestetilbud til samiskspråklige. Utredningen viser at det behøves mer personell med samiskspråklig kompetanse i offentlig tjenesteyting. I mellomtiden må det tilrettelegges i større grad ved hjelp av tilleggstenester som fjernundervisning i skolen, fjernkonsultasjoner i helse- og omsorgssektoren, tolking og oversetting. Utvalgets målsetning er at foreslåtte lovendringer og tiltak skal bidra til flere samiske språkbrukere og at samiske språk sikres som fremtidige levende språk. Utvalgets innstilling er enstemmig.

Neste styremøte

Med forbehold om fortsatt støtte til NetSam blir neste styremøte i Trondheim i forbindelse med *Troånte 2017*. Kom gjerne med innspill om hva NetSam bør jobbe med i 2017!

Hvordan kan medlemmene bidra?

Nettverket er opprettet for at lærere skal få støtte til å få en enklere arbeidsdag. Vi har planer om å arrangere flere nyttige kurs for lærere, bare vi får finansiering til dette.

Si din mening

Hvis du har saker eller forslag til aktiviteter som nettverket burde jobbe med, er det bare å ta kontakt med oss og fortell om det.

Bli medlem ?

Det er gratis!

Hvis du ønsker å bli medlem, send e-post til:

lohkanguovddas@samiskhs.no

Skriv navn, arbeidssted, adresse og hvilket trinn du underviser (hvis du underviser)

Sekretariat

Senter for samisk i opplæring er sekretariat og koordinerer nettverket.

Nettsiden til nettverket:

www.netsam.org

Følg også facebook siden til Senter for samisk i opplæringa.

Kontaktinformasjon

Leder

Inger Anne Gaup

Tel: 95 07 27 32

E-post: iagaup@online.no

Sekretariat

Nettverk for samisk opplæring

Senter for samisk i opplæring
Hánnoluohká 45

9520 Kautokeino

Telefon: 78 44 86 24

E-post: lohkanguovddas@samiskhs.no

www.netsam.org